Stockholms universitet

2024-11-18

Studiehandledning

Vetenskaplig teori och metod II

PEG 220 PEGN11

Vårtermin + 2025

Kursansvarig: Susanne Andersson

Institutionen för pedagogik och didaktik

Stockholms universitet	Besöksadress:	Telefon: 08-16 20 00 (vxl)
Institutionen för pedagogik och didaktik	Frescativägen 54	
106 91 Stockholm	www.edu.su.se	

Inledning

Delkursen syftar till att vidareutveckla studenternas kunskaper i vetenskapsteori och metodologiska förhållningssätt med fokus på datainsamlingstekniker. Under delkursen behandlas olika vetenskapsteoretiska begrepp och perspektiv samt hur de kommer till uttryck i forskning. Ett centralt innehåll är att formulera vetenskapliga frågeställningar och välja lämpliga tillvägagångssätt för att lösa en forskningsuppgift. Delkursen ger träning i att tillämpa datainsamlingstekniker och i viss mån bearbeta och analysera ett insamlat material.

Kontaktuppgifter

Kursansvarig: Susanne Andersson
Susanne.andersson@edu.su.se
Telefon: 08-163211

Lärare: Maria Calissendorff
maria.calissendorff@edu.su.se

Klas Roth
klas.roth@edu.su.se

Kursadministratör: Elin Backvall
elin.backvall@edu.su.se

Universitetskonto och Athena

Lärplattformen *Athena* används i kursen för information kring uppgifter och eventuella schemaförändringar. Se därför till att du har ett användarnamn och lösenord för Athena innan du börjar kursen. All löpande information kommer att publiceras under *Översikt*. Om du behöver hjälp eller får problem med Athena kontaktar du it-supporten för studenter, se: http://www.su.se/utbildning/studentservice/it-för-studenter/it-support

I Athena ligger kursen som planeringsområde under delkurs: Vetenskaplig teori och metod II på sidan för Pedagogik 2.

Kurssidan på Athena är med andra ord det enda ställe där du kan ta del av information och uppgifter som rör kursen. Det är därför centralt att du har ett fungerande användarnamn och lösenord för Athena samt att din studentmail är kopplad till aktuell privat.

Kursens upplägg och innehåll

I kursen behandlas alla led i en forskningsprocess. Föreläsningarna är disponerade kring ett antal teman som t ex datainsamlingstekniker som intervjuer och observationer samt fältstudier. Därutöver genomförs ett seminarium om vetenskapsteori och utförande av ett metodkapitel. Litteraturhänvisning till kursens moment finns angivet i schemat.
Gruppindelning
I kursen förekommer två grupparbeten och det kommer vara samma gruppindelning i de två delkurserna Organisation och förändring och Vetenskaplig teori och metod II.

Obligatorisk närvaro vid seminarierna
I kursen Vetenskaplig teori och metod II genomförs två moment med vardera tillhörande seminarier. Till det första momentet är det ett seminarium, ”Take a stand”. Till det andra momentet som syftar till att utarbeta ett metodkapitel är det tre seminarier. Båda dessa moment genomförs i grupp. I Timeedit framgår schemat för kursen, aktuella tider samt rum för respektive grupp.

Seminariet Take a stand är obligatoriskt. Frånvaro kräver kompletteringsuppgifter för godkänt betyg. Kompletteringsuppgiften finns på Athena och ska skickas direkt till Klas Roth, klas.roth@edu.su.se

Även samtliga seminarier som berör utarbetandet och presentationen av metodkapitlet är obligatoriska. Vid eventuell frånvaro under dessa tillfällen behöver du diskutera med din grupp och er seminarieledare hur frånvaron kan kompenseras.

Ett vetenskapsteoretiskt seminarium”Take a stand”:
Seminariet Take a stand har fokus på tre olika vetenskapsteoretiska perspektiv, positivism, social konstruktionism samt hermeneutik. I era respektive grupper kommer ni representera något av dessa tre vetenskapsteoretiska perspektiv. Vilka perspektiv ni representerar meddelas vid kursens introduktion. Inför seminariet ska ni förbereda en presentation av respektive perspektiv.
Grupper som har positivism
Inför gruppresentationen förbereds följande:

- Ni skall kunna ange minst två kännetecken gällande positivism.
- Ni skall kunna visa hur positivism kan användas i forskning i relation till minst ett exempel.
- Ni skall kunna ange minst två kritiska kommentarer till positivism.

Grupper som har en hermeneutik ansats
Inför gruppresentationen förbereds följande:

- Ni skall kunna ange minst två kännetecken gällande hermeneutik.
- Ni skall kunna visa hur hermeneutik kan användas i forskning i relation till minst ett exempel.
- Ni skall kunna ange minst två kritiska kommentarer till hermeneutik.

Grupper som har social konstruktionism
inför gruppresentationen förbereds följande:

- Ni skall kunna ange minst två kännetecken gällande social konstruktionism.
- Ni skall kunna visa hur social konstruktionism kan användas i forskning i relation till minst ett exempel.
- Ni skall kunna ange minst två kritiska kommentarer till social konstruktionism.

Förberedelser inför seminariet
Litteratur
Inför seminariet är det framförallt följande litteratur som är aktuell:
Thomassen (2007) samt Burr (2015). Det kan även vara lämpligt att läsa Brinkmann (2024).

Metodkapitel
I den parallella kursen Organisation och förändring genomförs ett fältarbete som syftar till att ge fördjupning och konkretisering av den kursens teorier och begrepp samt ge ökad förståelse för förändringsarbete i en organisation. Resultatet från fältarbetet redovisas i den kursen.
I denna delskurs Vetenskaplig teori och metod II, kommer samma fältarbete användas men fokus ligger på att sammanställa ett metodkapitel till det fältarbete som genomförs. Sammanställandet av metodkapitel ska göras med stöd av den kurslitteratur som berör kunskapsteori, metodologi, metod samt kvalitetskriterier.

I delkursen Vetenskaplig teori och metod II läggs dessutom ett speciellt fokus på genomförandet av kvalitativa intervjuer; hur du/ni förbereder dig/er inför genomförandet av en intervju samt vad du/ni som intervjuare ska speciellt tänka på under en intervju. Av betydelse är även att i efterskott reflektera över vad du/ni lärt er av att göra kvalitativa intervjuer.

Tre seminarier för utarbetande av metodkapitel
Handledare för metodkapitlet är Maria Calissendorff och Susanne Andersson.
Se schemat i Timeedit för tider samt vilka grupper som respektive handledare har.
Sammanlagt kommer under denna del av kursen vara tre seminarier:

Seminarium 1. Förberedelse av kvalitativ intervju
Under det första seminariet ska ni i er grupp diskutera hur ert problemområde samt syfte och frågeställningar. Datainsamlingsteknik som ska tillämpas är kvalitativ intervju. Under seminariet utformar ni en första intervjuguide. Upplägget av fältstudien samt intervjuguiden kommer ni kunna stämma av med seminarieledaren.

Seminarium 2. Handledning av metodkapitel
Handledning ges under det andra seminarietillfället. För att ni ska få ut så mycket som möjligt av handledningen ska ni helst till det här tillfället ha gjort era intervjuer och börjat

skissa på metodkapitlet. Inför det här tillfället behöver ni lämna in ett utkast till metodkapitlet.
För datum och tider för inlämning till respektive seminarium se Time edit

Seminarium 3: Muntlig presentation av metodkapitlet
Metodkapitlets grupprapport presenteras muntligt, se schema Time edit. Varje grupp förbereder en presentation av sin rapport.
Varje grupp har max xx minuter till sitt förfogande där ni ska presentera metodkapitlet. Mer instruktioner kring presentationen kommer.
Vid er redovisning ska ni vid presentationen referera till kurslitteraturen.

Litteratur:
Läs kurslitteraturen som särskilt fokuserar intervju som datainsamlingsteknik, kunskapsteori, kvalitetskriterier och etiska överväganden: Brinkmann (2024), Bryman (2011) s. 351-361 (finns även som fil på Athena), Yin (2007) samt Alvesson & Deetz (2000).

Struktur på metodkapitlet grupp
Rapporten ska ha följande innehåll:
1. En kort bakgrund till det aktuella problemområdet (samma som fältarbetet).
2. Syfte och forskningsfråga (samma som i fältarbetet).
3. Ett kunskapsteoretiskt resonemang:
Vad är det för typ av undersökning som gjorts och på vilka kunskapsteoretiska grunder. Vad för typ av kunskap är möjlig att erhålla vid användandet av en kvalitativ insamlingsteknik?
4. Metodresonemang med beskrivning av följande delar:
Hur intervjuguiden utformades samt urvalet gjordes.
Hur intervjun genomfördes, lägg speciellt vikt vid att reflektera kring själva intervjusituationen och vad ni upplever påverkat den.
5. Reflektera kring vad ni lärt er; beskriv vad som fungerade bra och vad som fungerade mindre bra. Hade ni kunnat genomföra intervjun på något annat sätt?
6. Diskussion enligt kvalitetskriterier samt etik:
Kvalitetskriterierna validitet/reliabilitet och/eller
trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet samt konfirmering.
Etik.
7. Referenslista.
8. Bilaga (intervjuguiden).

I skriftliga grupprapporten ska ni lägga mest fokus på punkterna 3, 4, 5 och 6 som även behöver relateras till kurslitteraturen.
Betyg: Godkänd, komplettering eller underkänd

Rapporten ska omfatta max 6 sidor (exkl. bilagor) och ni refererar till litteraturen i löpande text. Typsnitt Times New Roman, 11 punkter, 1.15 radavstånd.

Rapporten laddas upp på Athena under respektive seminariegrupp. Glöm inte ange gruppnummer samt att alla gruppmedlemmarnas fullständiga namn framgår på den inskickade texten.
Inlämning av rapporten för metodkapitlet se datum i Time edit.

Instruktion skriftlig individuell hemtentamen
I den individuella hemtentamen ska du skriva fram ett metodkapitel till en *fallstudie* som är tänkt att vara ett bidrag till den pedagogiska forskningen om organisationsförändring. Du väljer själv organisation samt problemområde. I ditt metodkapitel måste problemområdet, kunskapsteori, metodologi, metoder samt kvalitetskriterier och etik behandlas. Det tänkta metodkapitlet (tentamen) ska innehålla nedanstående rubriker där svaren utvecklas med stöd av kurslitteraturen. *All obligatorisk kurslitteratur ska redovisas*!

- Problemområde, syfte och frågeställningar
  Inled med att kort beskriva ett problemområde med pedagogisk relevans. Formulera sedan ett syfte och minst en frågeställning som går att studera genom en fallstudie. Motivera varför det kan vara intressant att studera det du väljer att studera (max ½ A4).
- Kunskapsteori
  Grunda problemområdet i ett kunskapsteoretiskt resonemang, framförallt i förhållande till vilken form av kunskap som erhålls samt hur val av tekniker är relaterade till valt problemområde (max 1 A4).
- Metodologi (fokus på kvalitativ design)
  Utveckla med stöd av kurslitteraturen vad som utmärker en fallstudie.
  Beskriv sedan upplägget av din tänkta fallstudie. Relatera till kontextens betydelse, förberedelserna inför samt viktiga delar att tänka på vid genomförandet av en fallstudie.
  Beskriv då även mer utvecklat med stöd av kurslitteraturen fallstudiens olika valda datainsamlingstekniker såväl metodologiskt som hur du planerar att använda teknikerna (max 2,5 A4).
- Kvalitetskriterier och etik
  Diskutera din tänkta fallstudie utifrån vad som är viktigt att beakta i förhållande till kvalitetskriterier samt etik (max 1 A4).
- Referenslista
  Alla referenser i texten ska finnas med i referenslistan uppställd enligt APA7.

Formalia
Namn: För- och efternamn angivet i sidhuvud på varje sida.
Rekommenderat omfång: maximalt 5 A4, exklusive försättsblad och referenslista.
Typsnitt: Times New Roman, 11 p, Radavstånd: 1,15.
Filnamnet på tentamen du lämnar in ska vara ditt eget för- och efternamn.

Inlämningen på Athena för datum se time edit.

Tänk på att tentamen syftar till att du ska visa hur väl du tillgodogjort dig kurslitteraturen. Referenser till föreläsningar ska undvikas. Referera till kurslitteraturen i den löpande texten. Det innebär att författare, årtal och sidhänvisning/ar (t.ex. Brinkmann, 2024, s. 31) anges i direkt anslutning till den refererade texten. I slutet av dokumentet ska en referenslista bifogas med alla referenser korrekt angivna.

Vid användning av termer och begrepp från litteraturen, räcker det inte med att använda dem utan det måste också framgå av texten att du förstår innebörden av dem i det sammanhang som du använder dem. Gör därför åtskillnad på det författaren skriver och hur du tolkar det. Det betyder att det inte räcker med att du skriver av texten i boken, utan det ska framgå i din text att du är förtrogen med den litteratur som används i kursen. Längre citat från kurslitteraturen bör undvikas, skriv istället med egna ord.

Förväntade studieresultat

Efter genomgången delkurs förväntas studenten kunna:
– jämföra vetenskapsteoretiska förhållningssätt och deras återspegling i empirisk forskning,
– formulera en avgränsad forskningsfråga med relevans för pedagogisk forskning,
– planera och genomföra en begränsad empirisk studie med fokus på datainsamlingsteknik och metodologi,
– värdera den vetenskapliga processen utifrån kvalitetskriterier och forskningsetiska riktlinjer.

Examination och betygsättning

Kursen examineras genom två grupparbeten dels Take a stand, dels utarbetande av ett metodkapitel samt en indivudell tentamen.
Grupparbetet Take a stand förbereds i grupp och presenteras vid ett seminarium och endast muntligt.
Metodkapitlet utarbetas i grupp och presenteras såväl skriftligt som muntligt. Betyget för grupparbetet med metodkapitlet är Godkänd, komplettering respektive underkänt.

Tentamen genomförs individuellt och betygen omfattar hela betysskalan. Utöver den ordinarie examinationen finns under terminen möjlighet till *en* omexamination.

Stockholms universitetet är en statlig myndighet och omfattas av principen om allmänna handlingars offentlighet. Skriv därför inga känsliga personuppgifter i dina inlämningar och tänk på att avidentifiera personer och organisationer i texterna du lämnar in. Alla inlämningar via lärplattformen Athena får inte innehålla namn eller personnummer (undantaget examensarbeten)

Som student är det viktigt att du känner till vilka riktlinjer som gäller vid tentamen vid Stockholms universitet. Universitetet har en central informationssida som innehåller regler för salstentamen, information om IT-system och annat som är aktuellt vid tentamensskrivning. Klicka på länken för att ta del av informationen.

Plagiering

Det är givetvis tillåtet att citera andra källor, men såväl direkta citat som indirekta referat måste alltid vara försedda med korrekta och fullständiga referensuppgifter. Att kopiera eller skriva av ett kortare eller längre avsnitt och ange sig själv som författare till texten är förbjudet. Det betraktas som plagiat. Man får inte heller kopiera sina egna texter som man fått godkända i andra kurser, så kallade självplagiat. Ett exempel på plagiat är att ordagrant eller nästan ordagrant skriva av en text (detta innefattar även delar av en text och enstaka meningar) och inte ange varifrån detta kommer.

Plagiat kan även anses vara fallet om du använder andras eller AI-genererad text så att du får den att framstå som din egen. Andras text kan exempelvis utgöras av kurslitteratur och/eller texter du funnit på nätet eller en studiekamrats hemtentamen. Plagiat betraktas som ett grundläggande brott, inte enbart mot en etablerad forskningsetisk kod, utan även mot ett allmänt förhållningssätt vad gäller egna och andras texter. Plagiat är otillåtet fusk och blir alltid föremål för ett disciplinärende, som kan leda till avstängning. Vid SU kontrolleras texterna mot en databas.

Fusk

Som student vid Stockholms universitet ansvarar du för din egen utbildning. Som en del i ditt ansvar ingår att känna till de regler som finns för studier, examination och för att vistas i lokaler och utnyttja resurser. Enligt de regler som gäller för universitetet får disciplinära åtgärder bland annat vidtas mot student som:

- med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid prov eller när en studieprestation annars ska bedömas,
- stör eller hindrar undervisning, prov eller annan verksamhet inom ramen för utbildningen.

Disciplinärenden behandlas i Stockholms universitets disciplinnämnd. Påföljden kan bli varning eller avstängning för en tid av 1-6 månader. Information om Stockholms universitets regler för examination och disciplinärenden finns på Stockholms universitets webbsida www.su.se/regelboken. Lärare är skyldig att anmäla grundad misstanke om fusk till rektor.

Betygskriterier

A

Studenten ska på ett självständigt och tydligt sätt visa förståelse för pedagogik som vetenskaplig disciplin vilket inbegriper en förmåga att beskriva vetenskapsteoretiska, teoretiska och metodologiska aspekter av relevans för det vetenskapliga arbetet.
Studenten ska självständigt kunna beskriva, använda samt föra ett metodologiskt resonemang kring tillämpningen av olika datainsamlingstekniker.
Studenten ska på ett tydligt och självständigt sätt kunna redovisa och problematisera relationen mellan vetenskaplig frågeställning, metod samt valda datainsamlingstekniker.
Studenten ska kunna föra en vetenskapsteoretiskt förankrad kritisk diskussion om vilka kunskaper som är möjliga att erhålla om det undersökta objektet/fenomenet.
Studenten ska på ett tydligt och strukturerat sätt göra åtskillnad på det författaren skriver och de egna tolkningarna av detta.

B

Studenten ska på ett tydligt sätt visa förståelse för pedagogik som vetenskaplig disciplin vilket inbegriper en förmåga att beskriva vetenskapsteoretiska, teoretiska och metodologiska aspekter av relevans för det vetenskapliga arbetet.
Studenten ska tydligt kunna beskriva, använda samt föra ett metodologiskt resonemang kring tillämpningen av olika datainsamlingstekniker.
Studentens ska på ett tydligt sätt kunna redovisa och problematisera relationen mellan vetenskaplig frågeställning, metod samt valda datainsamlingstekniker. Studenten ska kunna föra en vetenskapsteoretiskt förankrad diskussion om vilka kunskaper som är möjliga att erhålla om det undersökta objektet/fenomenet.
Studenten ska på ett tydligt och strukturerat sätt göra åtskillnad på det författaren skriver och den egna tolkningen av detta.

C

Studenten ska visa förståelse för pedagogik som vetenskaplig disciplin vilket inbegriper en förmåga att beskriva vetenskapsteoretiska, teoretiska och metodologiska aspekter av relevans för det vetenskapliga arbetet.
Studenten ska kunna beskriva, använda samt föra ett metodologiskt resonemang kring tillämpningen av olika datainsamlingstekniker.
Studentens ska kunna redovisa och problematisera relationen mellan vetenskaplig frågeställning, metod samt valda datainsamlingstekniker. Studenten ska kunna föra en vetenskapsteoretiskt förankrad diskussion om vilka kunskaper som är möjliga att erhålla om det undersökta objektet/fenomenet.
Studenten ska till övervägande del göra åtskillnad på det författaren skriver och den egna tolkningen av detta.

D
Studenten ska ha viss förståelse för pedagogik som vetenskaplig disciplin vilket inbegriper en förmåga att delvis beskriva vetenskapsteoretiska, teoretiska och metodologiska aspekter av relevans för det vetenskapliga arbetet.
Studenten ska till viss del kunna beskriva, använda samt föra ett metodologiskt resonemang kring tillämpningen av olika datainsamlingstekniker.
Studentens ska till viss del kunna redovisa och problematisera relationen mellan vetenskaplig frågeställning, metod samt valda datainsamlingstekniker. Studenten ska i viss mån kunna föra en vetenskapsteoretiskt förankrad diskussion om vilka kunskaper som är möjliga att erhålla om det undersökta objektet/fenomenet.
Studenten ska till viss del göra åtskillnad på det författaren skriver och den egna tolkningen av detta.

E
Studenten visar i någon mån förståelse för pedagogik som vetenskaplig disciplin vilket inbegriper en förmåga att i någon mån beskriva vetenskapsteoretiska, teoretiska och metodologiska aspekter av relevans för det vetenskapliga arbetet.
Studenten ska i någon mån kunna beskriva, använda samt föra ett metodologiskt resonemang kring tillämpningen av olika datainsamlingstekniker.
Studentens ska i någon mån kunna redovisa och problematisera relationen mellan vetenskaplig frågeställning, metod samt valda datainsamlingstekniker. Studenten ska i någon mån kunna föra en vetenskapsteoretiskt förankrad diskussion om vilka kunskaper som är möjliga att erhålla om det undersökta objektet/fenomenet.
Studenten ska till viss del göra åtskillnad på det författaren skriver och den egna tolkningen av detta.

Fx
Betyget Fx ges om studenten genom komplettering med utvecklat resonemang. Efter komplettering är hela betygskalan öppen.

Kursvärdering

Kursen utvärderas genom en digital enkät som blir tillgänglig vid kursens slut.

Obligatorisk kurslitteratur

Alvesson, M. & Deetz, S. (2000). *Kritisk samhällsvetenskaplig metod*. Studentlitteratur. Kapitel 3. (18 sidor) Ligger som PDF på Athena.
Andersson, S & Balldin, J. (2022). Introduktion till temanummer om Abduktion. *Pedagogisk forskning i Sverige*. Vol 27 No 4:5–16. (Sid. 5-9)
https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1731362/FULLTEXT01.pdf
Brinkmann, S. (2024). *Kvalitativa intervjuer. Samtalskunskap genom forskningsintervjuer*. Studentlitteratur.
Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Andra upplagan: Liber. Sidorna 351-361. (10 sidor) Ligger även som PDF på Athena.
Burr, V. (2015). Social Constructionism. *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*, 6, 222–226. https://doi.org/10.1016/B978-0-08-097086-8.24049-X
Thomassen, M. (2007). *Vetenskap, kunskap och praxis. Introduktion i vetenskapsfilosofi*. Gleerups. (Sid. 1-53 samt 153-234)
Yin. R. K. (2007). *Fallstudier: design och genomförande*. Liber. (Kapitel 1-4) (119 sidor)

Artiklar kan tillkomma

Referenslitteratur/Valbar litteratur

Gorard, S. (2001). Quantitative Methods in Educational Research. The role of numbers made easy. *Continuum International Publishing Group Ltd*. ISBN: 9780826453075. (kap 1-6)

Scott, D. & Usher, R. (2011). Researching education: data methods and theory in educational enquiry. 2nd ed. *Continuum International Publishing Group Ltd*. Kap 2-4, 5-7, 9.(Boken är tillgänglig i elektroniskt format på nedanstående länk.)
http://site.ebrary.com.ezp.sub.su.se/lib/sthlmub/docDetail.action?docID=10438515

Stöd i dina studier

Vid Stockholms universitet finns också möjlighet att, utöver den ordinarie undervisningen, få extra stöd i sina studier.

Studie-och språkverkstaden

Vid Studie-och språkverkstaden på Stockholms universitet kan du bl. a få hjälp med studieteknik och akademiskt skrivande. Studie-och språkverkstaden erbjuder både föreläsningar, seminarier och personlig handledning. Information om tjänster och kontaktuppgifter hittar du via följande adress
https://www.su.se/utbildning/studera-vid-universitetet/studie-och-spr%C3%A5kverkstaden

Studera med funktionsnedsättning

Om du har en dokumenterad funktionsnedsättning, t.ex. dyslexi, har du möjlighet att få riktat pedagogiskt stöd. Exempel på stödinsatser kan vara anteckningshjälp, talböcker, förlängd tentamenstid eller teckenspråkstolkning. Du ansöker om riktat pedagogiskt stöd hos Studentstöd på Stockholms universitet
https://www.su.se/utbildning/studera-vid-universitetet/studera-med-funktionsneds%C3%A4ttning

Därefter kan det utfärdas ett intyg som gäller för studier på universitetet.

Det är ditt ansvar som student att innan kursen börjar kontakta studievägledarna vid Institutionen för pedagogik och didaktik på e-postadressen studievagledare@edu.su.se. Observera att vid eventuella omtentor behöver du kontakta studievägledningen på nytt. Studievägledare kommer i sin tur att kontakta kursansvarig om vilket stöd du behöver.